

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

РЕШЕНИЕ

№ 268

гр. София, 16.04.2020г.

Комисията за защита на конкуренцията в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Юлия Ненкова

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Димитър Кюмюрджиев

ЧЛЕНОВЕ:

Анна Янева

Георгица Стоянова

Красимир Витанов

Красимир Зафиров

Пламен Киров

при протоколист г-н Захари Сръндев, разгледа в закрито заседание, проведено на 16.04.2020г., докладна записка с вх. № ДЗС-4-13.04.2020 г., докладвана от председателя на КЗК - г-жа Юлия Ненкова.

В Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) е постъпил сигнал вх. № ВХР-505/30.03.2020г. от Върховна административна прокуратура (ВАП), съдържащ твърдения за разпространена в средствата за масово осведомяване информация за несъответствието между значителния спад в цената на суровия петрол в световен мащаб (с 47,4%) през месец март и намаляването на цените на дребно на

автомобилните горива в страната (с около 11%) в същия период. Към сигнала на Върховна административна прокуратура са приложени изготвени от Агенция Митници моментни анализи на пазара на горива в страната за периода от 06.03.2020 г. до 26-27.03.2020 г., както и за периода 30.03.-05.04.2020 г¹, за динамиката на средните продажни цени на бензин и дизел в обектите на следните вериги бензиностанции: VM Петролиум, Лукойл, Петрол, Шел, Еко, ОМВ, Круиз, Ромпетрол и Газпром. Върховна административна прокуратура представя данни и относно средните цени на горивата освобождавани за потребление от данъчните складове с включен акциз и ДДС.

Към писмото на Върховна административна прокуратура е приложен и сигнал от гражданин, в който се твърди, че се извършва спекула с цените на дребно на горивата в страната, предвид понижението на цените на суровия нефт на световния пазар.

Искането на ВАП е КЗК да предприеме действия съобразно своята компетентност съгласно чл. 38, ал. 1, т. 1 от ЗЗК и да образува производство с предмет установяване на нарушения и налагане на санкции по глава трета и четвърта от ЗЗК и/или по чл. 101 и чл. 102 от Договора за Функциониране на Европейския Съюз (ДФЕС) във връзка с формирането на цените, на които се реализират горивата бензин А-95 и дизел в търговските обекти на горепосочените бензиностанции в страната.

Въз основа на извършен от Агенция Митници моментен анализ на пазара на моторни горива през м. март 2020 г., по информация на определен кръг лица, НАП, Bloomberg.com и Fuelo.net, са установени следните тенденции и обстоятелства:

Средната борсова цена на суровия петрол тип Brent на международните пазари от началото на м. март 2020 г. се е понижила с 47,4% от 51,9 щ.д. за барел на 02.03.2020 г. до 26,5 щ.д./барел на 27.03.2020 г. В периода 30.03.-05.04.2020 г. средната борсова цена на суровия петрол тип Brent на международните пазари от началото на разглеждания период се е повишила от 22,76 щ.д./барел до 34,11 щ.д. на барел на 03.04.2020 г.

АМ посочва, че спадът на цената на суровината е започнал около 06.03.2020 г. и е свързан с разпространението на COVID-19 и мерките и ограниченията, които държавите по света са предприели за недопускане на неговото разпространение. Среднодневната борсова цена на суровия петрол на международните пазари в началото на този период е отбелязала най-ниското си ниво от началото на 2016 г. до настоящия момент. Динамиката на цената на суровия петрол тип Brent е използвана за отразяване тенденциите на международните пазари, свързани с търговия на енергийни продукти.

Съгласно анализа, цените на горивата в обектите за разпространение към крайни потребители (бензиностанции) реагират на промяната на борсовата цена на суровия петрол една седмица по-късно (около 12.03.2020 г.). Посочва се, че през последните две седмици на м. март и първата седмица на м. април 2020 г., през които се наблюдава постепенното намаляване на цената на енергийните продукти в страната, са реагирали всички основни вериги, търгуващи с горива.

Така например, е установено, че най-ниски цени са предлагани от веригата бензиностанции VM Petroleum, собственост на "Трейднет Варна" ЕООД. Към 27.03.2020 г., средната цена на бензина е намаляла с 0,19 лв./л и с 0,18 лв./л за дизеловото гориво, за последните две седмици. На 05.04.2020 г. средната цена на бензин и дизел е 1,58 лв./л или с 0,05 лв. по-ниска спрямо 30.03.2020 г.

За бензиностанции „Круиз“ към 27.03.2020 г., намалението на средната цена за бензин и дизел е с 0,20 лв./л или с 9,8% за последните две седмици на м. март 2020 г.

¹ С писмо вх. № ВХР-505/10.04.2020 г.

Към 05.04.2020 г. средната цена на бензин и дизел е 1,70 лв./л или намалението спрямо 30.03.2020 г. е с 0,11 лв./л.

За бензиностанции „Лукойл“ към 27.03.2020 г., намалението на средната цена за бензин и дизел е с около 0,15 лв./л. За последните две седмици на м. март 2020 г. намалението е със 7,1% при бензина и със 7% при дизела. На 05.04.2020 г. средната цена на бензина е 1,84 лв./л или с 0,10 лв./л по-ниска спрямо 30.03.2020 г., а средната цена за дизел е 1,98 лв./л или намалението е с 0,04 лв./л.

При „Петрол“ намалението към 27.03.2020 г. на средната цена за бензина е с 0,16 лв./л (7,5%) и с 0,17 лв./л (7,8%) за дизел през последните две седмици на м. март 2020 г. Към 05.04.2020 г. намалението спрямо 30.03.2020 г. е с 0,06 лв./л за бензин и с 0,02 лв./л за дизел.

За бензиностанции „Шел“ към 27.03.2020 г., намалението на средната цена за бензин и дизел е с около 0,20 лв./л или средно с около 9% за последните две седмици на м. март 2020 г. Към 05.04.2020 г. намалението спрямо 30.03.2020 г. е с 0,09 лв. за бензин и с 0,07 лв./л за дизел.

На бензиностанции „Еко“ към 27.03.2020 г., средната цена за бензин е намаляла с 0,20 лв./л и с 0,21 лв./л за дизел. Намалението за последните две седмици на м. март 2020 г. е 9,3% за бензин и 9,5% за дизел. Към 05.04.2020 г. намалението спрямо 30.03.2020 г. е с 0,12 лв. за бензин и с 0,07 лв./л за дизел.

За бензиностанции „ОМВ“ към 27.03.2020 г., намалението за последните две седмици на м. март 2020 г. на средната цена за бензин и дизел е 0,20 лв./л. или около 9% за анализирания период. Към 05.04.2020 г. намалението спрямо 30.03.2020 г. е с 0,11 лв. за бензин и с 0,05 лв./л за дизел.

За бензиностанции „Ромпетрол“ към 05.04.2020 г. средната цена за бензин е 1,84 лв./л, а на дизеловото гориво 1,94 лв./л. Намалението спрямо 30.03.2020 г. е с 0,11 лв. за бензин и с 0,05 лв./л за дизел.

На бензиностанции „Газпром“ към 05.04.2020 г. средната цена за бензин е 1,83 лв./л, а на дизеловото гориво 1,92 лв./л. Намалението спрямо 30.03.2020 г. е с 0,13 лв. за бензин и с 0,10 лв./л за дизел.

По данни на Fuelo.net, по области, към 27.03.2020 г., по средно отклонение на цените на горивата на всички бензиностанции спрямо средната за страната, най-ниски са цените наблюдавани в областите Велико Търново, Габрово, Русе и София, а най-високи в областите Враца, Разград, Кърджали и Видин.

На територията на страната над 80% от течните горива за бензиностанциите се освобождават за потребление от данъчни складове на „Сакса“ ООД, „Лукойл България“ ЕООД, „Инса Ойл“ ЕООД, „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД и „Ромпетрол България“ ЕАД.

В таблицата по-долу са представени данни за динамиката на цените на бензин А-95 и дизел, освободени за потребление от данъчни складове на база предоставените на АМ данни за среднодневните цени за 01.03.2020 г. и на 26-27.03.2020 г.

Складодържател	Средна продажна цена на 01.03.2020 г.	Средна продажна цена към 27.03.2020 г.	Намаление на цената за периода в %	Средна продажна цена на 01.03.2020 г.	Средна продажна цена към 27.03.2020 г.	Намаление на цената за периода в %
	Бензин А-95			Дизел		
„Лукойл България“ ЕООД	1,52	1,29	15,2%	1,48	1,25	15,2%
„Лукойл Нефтохим Бургас“ АД	1,78	1,33	25,6%	1,74	1,40	19,5%
„Сакса“ ООД	1,81	1,51	16,7%	1,78	1,50	15,7%

„Инса Ойл“ ЕООД	1,93	1,64	15%	1,87-1,89	1,58-1,61	15%
„Ромпетрол България“ ЕАД	1,95	1,83	6,3%	1,92	1,63	15,1%

Изчисленията за средноседмичните цени са извършени на база предоставени среднодневни цени от лицензираните складодържатели и средноседмичните цени на дребно на горивата по бензиностанциите, предоставени от НАП.

Посочено е, че при определянето на средноседмичната и среднодневните (за периода 30.03.-05.04.2020 г.) цени на освободените горива от данъчни складове са взети предвид обемите изведени количества енергийни продукти. По този начин тежестта на цената на складодържателя с най-голям обем освободени горива ще има най-висок принос в определянето на средноседмичната и среднодневните цени.

Съгласно анализа, среднодневните цени при бензина и дизеловото гориво се понижават в периода 30.03.- 05.04.2020 г. средно със 0,07 лв. или с 4,5%. При по-голяма част от националните вериги бензиностанции се наблюдава по-висок спад на цените спрямо намалението им на едро при данъчните складове, в резултат на което се отчита сближаване на цените на горивата на едро и дребно. Като извод се посочва, че предприетите мерки за наблюдение на цените в сектора на горивата могат да бъдат отчетени с положителен принос за динамиката на цените на горивата в страната през последните седмици.

Описан е подробно анализът на Агенция Митници относно динамиката на средните цени на горивата към 27.03.2020 г., въз основа на данните, представени в таблицата по-долу:

Бензин (лв./л.):

	1-ва седмица	2-ра седмица	3-та седмица	4-та седмица
Данъчни складове				
цена	0.8298	0.7549	0.6899	0.6273
акциз	0.7100	0.7100	0.7100	0.7100
ДДС	0.3080	0.2930	0.2800	0.2675
Крайна цена	1.8477	1.7579	1.6799	1.6048
Бензиностанции				
цена	1.0707	1.0174	0.9413	0.8773
акциз	0.7100	0.7100	0.7100	0.7100
ДДС	0.3561	0.3455	0.3303	0.3175
Крайна цена	2.1368	2.0729	1.9816	1.9047

Дизел (лв./л.):

	1-ва седмица	2-ра седмица	3-та седмица	4-та седмица
Данъчни складове				
цена	0.8465	0.7841	0.7092	0.6485
акциз	0.6460	0.6460	0.6460	0.6460
ДДС	0.2985	0.2860	0.2710	0.2589
Крайна цена	1.7910	1.7161	1.6262	1.5534
Бензиностанции				
цена	1.1153	1.0788	0.9987	0.9270
акциз	0.6460	0.6460	0.6460	0.6460
ДДС	0.3523	0.3450	0.3289	0.3146

Крайна цена	2.1136	2.0697	1.9736	1.8876
--------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Съгласно данните за четирите седмици на м. март 2020 г., съдържащи се в таблицата, средната цена на бензина от 2,14 лв./л през първата седмица на март се понижава до 1,90 лв./л през четвъртата седмица на март 2020 г. Средната цена на дизеловото гориво през първата седмица на м. март е около 2,11 лв./л и считано от 12.03.2020 г. се понижава до 1,89 лв./л.

През периода 30.03.- 05.04.2020 г. цените на горивата по бензиностанциите продължават да се понижават, като по данни на НАП средноседмичната стойност на бензин А-95 се понижава до 1,78 лв./л (при цена от 1,875 лв./л през предходната седмица), а на дизеловото гориво до 1,779 лв./л спрямо 1,850 лв./л в периода 23-29.03.2020 г.

Анализът включва данни и за средните цени на горивата за същия период с включен ДДС и акциз при освобождаването им от данъчен склад.

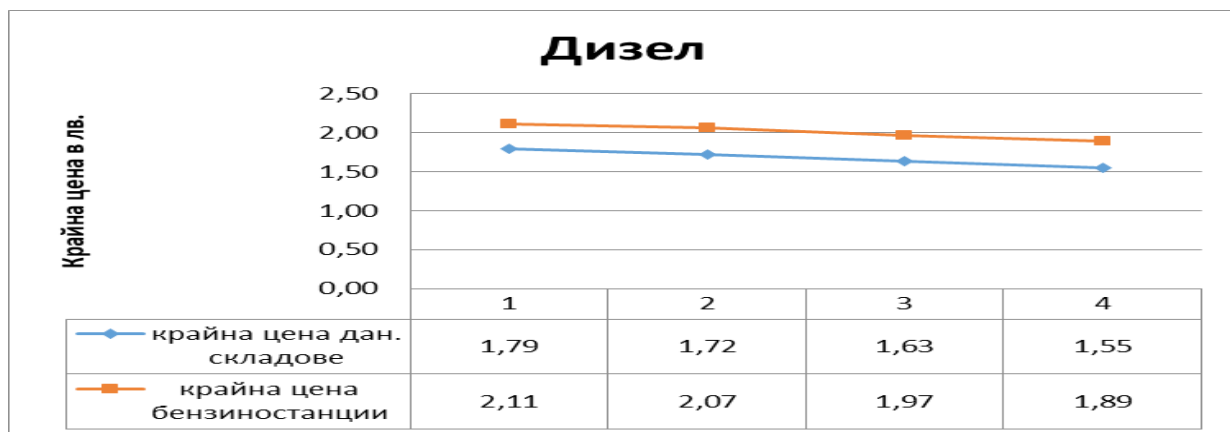
На база представените общи усреднени данни, Комисията съпостави на седмична база (1-4 седмица на м. март) средните крайни цени на бензин и дизел при освобождаването им от данъчни складове и средните крайни цени на бензиностанции, по видове горива. В графиките по-долу е видно, че понижението на средните цени на дребно на бензин и дизел плавно следва понижението на средните цени на горивата при освобождаването им от данъчни складове. Въпреки това остават опасенията в публичното пространство, че същите са в несъответствие със значителния спад в цената на суровия петрол в световен мащаб и че *търговците на горива продължават да държат някои от най-високите цени в Европа*².

Средни цени на Бензин А-95 за м. март 2020 г. (по седмици 1-4) в данъчни складове и на бензиностанции

Средни цени на Дизел за м. март 2020 г. (по седмици 1-4) в данъчни складове и на бензиностанции

² <https://fakti.bg/bulgaria/463881-mareshki-radev-da-kaje-ima-li-spekula-pri-gorivata>
<https://faktor.bg/bg/articles/novini-balgariya-tsenite-na-petrola-ryazko-padat-a-u-nas-kupuvame-skap-benzin-i-dizel>

В анализа на АМ са посочени средноседмичните цени на база предоставени среднодневни цени от лицензираните складодържатели и средноседмичните цени на дребно на горивата по бензиностанциите, предоставени от НАП.

Следва да се обърне внимание на факта, че не е ясно дали при изчисляването на средноседмичните цени на дребно на горивата по бензиностанциите, на база на което е изготвен моментния анализ на АМ, са анализирани цени общо за бензини, както и дали са разглеждани минерални горива или горива с биодобавки.

Така например, приложените от ВАП данни за периода 01-26.03.2020 г., предоставени от „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД касаят среднодневни продажни цени (без ДДС) за освободените за потребление горива от данъчния склад на дружеството за бензиностанции, експедирани на основание действащия договор с „Лукойл България“ ЕООД.

„Лукойл България“ ЕООД ексклузивно реализира петролните продукти, произведени от рафинерията на територията на страната и се явява едновременно търговец на едро - доставчик на търговците на дребно, опериращи вериги бензиностанции и техен конкурент, опериращ собствена верига бензиностанции. Това налага да бъдат изяснени всички фактори, които влияят върху цените на едро на „Лукойл България“ ЕООД, по какъв начин влияят измененията на борсовите цени и настоящите социални и икономически условия в страната върху конкурентната среда на пазара на търговия на едро с горива.

Предвид социално - икономическата значимост на горивата, поради прекия им ефект върху цялата българска икономика и прякото им въздействие по отношение на цените на стоките и услугите, предлагани на българския пазар, Комисията извършва постоянен мониторинг на публично достъпни факти и обстоятелства имащи отношение към правоприлагането на ЗЗК. Трайната ангажираност на Комисията е да следи развитието на конкурентната среда и нововъзникналите обстоятелства за състоянието на пазара, включително появилите се в последния месец серия публикации в пресата и съобщения в средствата за масово осведомяване за спад в потреблението на горивата и спад на цената на петрола и как се отразява тя на цената на дребно на горивата в страната.

Във връзка с гореизложеното, както и за да се изключат всякакви съмнения, повдигнати от Върховна административна прокуратура и медиите, относно наличие на антиконкурентни практики на лицата, които преимуществено предлагат на пазара горива в противоречие с изискванията на конкуренцията и на свободната инициатива в стопанската дейност, на основание чл. 38, ал. 1, т. 1 от ЗЗК Комисията за защита на конкуренцията

РЕШИ:

Образува производство за установяване на евентуално извършени нарушения по чл. 15 и чл. 21 от ЗЗК и/или по чл. 101 и чл. 102 от Договора за Функциониране на Европейския Съюз (ДФЕС) при определяне цените на масовите автомобилни горива по веригата производство/внос – съхранение – търговия на едро – търговия на дребно, както на отделните хоризонтални нива, така и по вертикала, от страна на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, „Лукойл България“ ЕООД, „Сакса“ ООД, „Инса Ойл“ ЕООД, „Ромпетрол България“ ЕАД, „Еко България“ ЕАД, „Шел България“ ЕАД, „ОМВ България“ ООД, „НИС Петрол“ ЕООД, „Петрол“ АД и „Трейднет Варна“ ЕООД.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

.....
Юлия Ненкова

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

.....
Димитър Кюмюрджиев

ЧЛЕНОВЕ:

.....
Анна Янева

.....
Георгица Стоянова

.....
Красимир Витанов

.....
Красимир Зафиров

.....
Пламен Киров